

K.K.T.C

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

1958-1974

YILLARI ARASI KIBRIS'TA
İ-Ş_t\NANCANLI HATIRALAR

Hazırlayan:
Burcu Şahiner
960495

Danışman:
Doç, Dr. Bülent YORULMAZ

Lefkoşa
2000

İçindekiler

Önsöz.....	1
Giriş.....	2-3
1958 Yılma Ait Anılar	4-9
1963 Yılma Ait Anılar	10-17
1964 Yılma Ait Anılar	18-22
1965 Yılma Ait Anılar	23-25
1968 Yılma Ait Amlar	26-27
1970 Yılma Ait Amlar	28-30
1974 Yılma Ait Anılar	31-39
Yer Adları Dizini.....	40-44
Şahıs Adları Dizini.....	44-48

ÖNSÖZ

Mezuniyet çalışmam 1999-2000 ders yılına aittir. Bu çalışma 1958' den 1974'e kadar Kıbrıs' ta yaşanan canlı hatıraları içermektedir, - Bu hatıraları kronolojik olarak yazdım.

Mezuniyet çalışmamı hazırlarken pek zorlanmadım. 'Yedigöller' da yaşayan insanların bir çoğu anılarını hiç çekinmeden anlattılar. Sadece bazı insanlar anlatmak istemediler~ Çünkü savaşta yakınlarım kaybettiler.

Bu çalışmanın amacı anıların canlı olarak tutulmasını sağlamaktır. Ayrıca Kıbrıs Türk toplumunun ne tür savaşlar vererek bugüne geldiğini belirlemeye yardımcı olmak, bir başka deyişle geçmişin ölü bir tarih olarak değil, insanın kendini ve geleceğini, ondan yarattığı canlı bir malzeme olarak değerlendirilmesidir. Bu anlamda bugün ve yarın dünde hazırlanmıştır; dünün eseridir. O kadar ki, "Geçmişini unutan uluslar onu yeniden yaşamaya mahkum olurlar."

1958-1974 yılları arasında yaşadıkları olayları anlatan herkese teşekkür ederim. Ayrıca çalışmamı hazırlamamda bana yardımcı olan danışmam Doç. Dr. Bülent Y<>rulmaz'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

GİRİŞ

1958-1974 yılları arasında Rumlarla Türkler çatışma halindeydi.

Yasal yollardan emellerini gerçekleştiremeyeceklerini anlayan Rumlar ve Yunanlar 1 Nisan 1955'te EOKA adlı gizli bir örgüt kurdular. "1 Nisan Şakası" biçiminde başlatılan terörün ilk hedefi hükümet binalarının bombalanmasıydı. Daha sonraki hedefleri sivil ya da askeri tüm İngilizlerin vurulması, polis ve güvenlik kuvvetlerine savaş açma ve sonunda Türk toplumunu eldeki tüm araçlarla öldürerek, ekonomik ablukaya alarak, korkutarak sindirmektir.

İngiltere Hükümeti, Türk ve Yunan Hükümetlerine 30 Haziran 1955'te gönderdiği bir nota ile adı geçen iki devleti, "Doğu Akdenizle ilgili siyaset savunma sorunlarını görüşmek üzere" erken bir tarihte Londra'da yer alacak bir konferansa çağırdı.

1956'da Makarios'un sürgün haberi Türk kamuoyunda sevinç, Rum kamuoyunda ise üzüntü yaratırken, Rum tedhişinin daha da artmasına neden olmuştur.

1957'de Türkiye'de yapılan miting ve diğer tepkileri dile getirmek üzere İstanbul'da bir basın toplantısı yapan Türkiye Başbakanı Adnan Menderes verdiği açıklamada, "Kıbrıs'taki tedhişçiliğin Yunanistan tarafından yönetilip desteklendiğini, bunun uluslararası bir skandal olduğunu" söylemiştir.

15 Ağustos 1960 gecesi Temsilciler Meclisi'nde yapılan törenden sonra 21 pare top atışıyla Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edildi.

20 Aralık 1963 Cuma gecesi Lefkoşa'da Tahtakale semtinde gitmekte olan Türklerin arabaları yoklama bahanesiyle Rum polislerce durduruldu. Bir kısım arabaların Rum polisler tarafından rastgele kurşunlanması sonucu iki

soydaşımız hayatım kaybetti.

1964 yılında Lefkoşa' da Arpalık' ta, Boğaz Bölgesi'nde, Larnaka' da, Lefke Bdlgesi'nde, - Magosa' da, Yeşihrmak' ta, Erenköy' de, Limasol Bölgesi' nde ve BafBölgesi'nde çarpışmalar oldu.

1964' den 74' e kadar çarpışmalar ve görüşmeler sürdü. 20 Temmuz 1974 sabahı Türk askeri çıkarması Girne sahillerinden başladı Bayrak Radyosu sabah saat 5' te çıkarma haberini Türk toplumuna müjdeliyor, saat 6 bülteninde ise Başbakan Bülent Ecevit' in askeri çıkarma ile ilgili konuşmasına yer veriyordu. Böylece Rumlar bozguna uğratılmıştır.

1958 YILINA AİT ANILAR

1958' de Yağmuralan' dayım. 7-8 yaşlarında T.M.T' nin kamplarına eşeklerle çadır taşıdım. Bizim köydeki T.M.T kampları "izci kampları" adı altındaydı, Eşeklerle yoldan çadır taşırdık. Yaz aylarında çalışırdık. Yağmuralan' da 58yılında İngiliz askerlerinin asker taşıdığına tanık oldum.

Kazım Taçay (49)

Yedidalga

Ben, 1958' de T.M.T' ye yazıldım. Dr. Fazıl Küçük gelip beni yazdı. Ben, Ham Usta, Hilmi Dayı v.s, T.M. T' de ben ocak başkanıydım. Ben çok büyük bir hastalığa yakalandım. T.M. T' den bir kişinin çıkartılması gerekiyordu. Ben çıkarıldım. Daha sonra tekrar T.M. T' ye alındım. O zamanın hükmünde örfi idare vardı. Bidonlarla su taşırdık. Günlerden bir gün yine bidonlarla su taşırken arkama dönüp baktığımda bir Land-Rover gördüm. (1958' li yıllarda bizim köyümüzde insanlar dışarı çıkmazlardı. Fakat, biz gizli olarak geceleyin köyden çıkıp su bulabileceğimiz köylere giderdik.] Land-Rover' i gördüğüm zaman çok korktum. Çünkü Land-Rover' de bir İngiliz askeri vardı . İngiliz askeri beni farketmişti. Arkadaşları beni görmesin diye Land-Rover' i durdurup üstüme işedi. Ben baştan aşağıya kirlenmişim. Başka çarem yoktu. Eğer İngiliz askerinin yaptıklarına katlanmasaydım çocuklarım babasız kalacaklardı.

Nevzat Özkara (64)

Yedtdalga

1958' de Yağmuralan' daydım. 1958-60 yılları arasında E.O.K.A ve T.M. T kavgası vardı. 58-60 yıllarında babalarımız nöbet beklerdi. Ezgi yoktu. İş yoktu. Para yoktu. Geceleri nöbet bekledikleri zaman silahları çok azdı. Av tüfekleri vardı. Av tüfekleri ağızdan dolma tek veya çifte şeklindeydi. Bağzıları demirden şiş yaparak nöbet beklerlerdi. Kimisi de orakları kılıç şeklinde yaparak nöbet beklerdi. Bu sırada yollar da tehlikeliydi. Her an için düşmanla karşılaşacak şekildeydik. Yağmuralan'ın etrafı hep Rum köyü olduğu için her zaman tedbirli olmak zorundaydık.

Reşat Demir (56)

Yedidalga

58' den sonra bazı ilgililer T.M.T.' yi oluşturdu Bu esnada T.M.T.' nin kurulmasıyla beraber çok az sayıda Türk gencine eğitim yaptırıldı. Türk köy-leri kendilerini daha çok güvencede hissetmeye başladı.

Nurettin Onursal (60)

Yedidalga

1958' de ben madende çalışırdım. T.M.T' ye katıldım. T.M.T' ye birçok insan katılmıştı. Hüseyin Cambaz petekti, - Ben de petek yardımcısıydım. Bizim görevimiz T.M.T tarafından bize gizlice verilen silahları köyümüzde muhafaza etmektir. Bütün köylüyü T.M.T' ye üye etmiştik. Köylülere tek tek ne yaptığımızı anlatırdık. Tüm köylü T.M.T' ye katılmaya mecburdu. 1958' de b~e emir geldi. " İzcilik " ismi altında bir kaç yere adam yolladık. Kıbrıs' m belirli yerlerinde eğitim görürlerdi. 15 günlüğüne Trodes Dağı' nın altında bir yerde eğitim görmeye gittiler. Süleymaniye ve Günebakan Yeşilirmak' a bağlıydı. Bize emirler Yeşilirmak' tan gelmekteydi. Yeşilirmak' a da emirler Lefkoşa' dan gelirdi. Silahların yerini petek ve petek yardımcısı bilirdi. Silahların bakımını biz yapardık. Her 5-6 ayda bir silahların bakımını yapardık.

Ferhat Cemoğlu ~

Yedidalga

1963 YILINA AIT ANILAR

Bizler 63' te köyümüzü terketmedik, 63 olaylarında madende çalışıyordum. Olaylardan sonra çalışmazdık. Hasta olduğumuz zaman doktorlar bize parasız olarak bakarlardı. Doktorlar genelde İngiliz ve Rum' du. 63 olaylarından sonra madene gidemezdik. Savaş başladı. Bütün iş durdu. Köyümüzden madende (C.M.C) 15 kişi çalışmaktaydı. Artık madende çalışmıyorduk. Bu yüzden köyde mecburen mücahitlik yapmaya başladık. Köyümüze birçok silah gelmekteydi. Hepsi Erenköy' den gelmekteydi. Silahlar bize gizli olarak gelirdi. Silahlar en fazla Yeşihrmak' a, Barış Gücü tarafından getirilmekteydi. Barış Gücü çok silah getirirdi. Bir gün Gemikonağı'nda Barış Gücü kamyonunu durdurdular. Kamyonda çok silah olduğu için Rumlar şüphelendiler. Rumlar silahları kamyondan aldılar. Barış Gücü askerinin işine son verdiler. Askerin Türkiye' ye gidip evlendiğini ve çiçekçilik yapmaya başladığını öğrendim. Askerin İsveçli olduğunu söylemişlerdi. T.M.T 1963'e kadar gizliydi. 63'te her şey açıklandı. T.M.T' de Rum'a bilgi vermeyeceğiz ve silah teslim etmeyeceğiz diye yemin etmiştik. Rum'a gizli olarak bilgi veren oldu. Ben I. Böfükteydim. Asvalttan yukarı 84 kişiydik. Her bölükte bölük komutam vardı. Her mevzide de bir çavuş vardı. Hemen hemen herkes askerdi. Saka (sucu) vardı. Yemek taşıyanlar vardı. Onlar da bir nevi askerdi. Hayvanlarla askerlere su taşırldı. Köyde bütün insanlar, kadınlar; ekmek, yemek yardımı yaparlardı. Köyde kadınlar ekmek yoğururlardı. Yemek yapan aşçılar vardı.

Ferhat Cemoğlu (67)

Yedidalga

1963'ün Ekim ayında ortaokula gitmeye başladım. 2-3 ay okudum. Cumartesi günü köye (Yağmuralan) geldim. Ulaşım çok zordu. Köyden okula dönüş çok problemliydi. 15 günde bir köye giderdik 63 olaylarının başladığı hafta Günebakan' a gittim. Cumartesi akşamı Lefkoşa' da 21 Aralık olayları patlak verdi. Olayları merak edip, radyo dinlerdik. Pazar gecesi Hüsnü Dayı Lefke' ye gitmeyeceğini söyledi. Hüsnü Dayı, Lefke' ye gitmeye korkuyordu. Madende çalışan vardiya vardı. Vardiyanın adamları Erenköy'den gelirdi. Dedem, Lutfi' nin geldiğini görünce: "Lefke' ye gideceksen çocuğu da götür" dedi. Limlidi' ye kadar gittik. Lütfi: "Limlidye gitmeyin" dedi. Kooperatif" te Halit Dayı vardı. Köydeki tek telefon kahvehaneydi. Lefke' ye telefon açtık. "Gelmeyin" dediler. Günebakan' a geri döndük. Sah günü vardiya geldi. O gün Lefke' ye gittik. Ben yurda gittim. Okullar tatil dediler. İnsanlar şişleri hazırladılar. Rumları şişlemeye hazırlanıyorlardı. Karakolda Rum polisler de vardı. Okullar kapalıydı. Polis karakolunda görevli Rum polisin biri bütün silahları yüklendi ve Rum tarafına kaçtı. Rumlar Veli Çavuş' un Land-Rover' inin lastiklerini patlattılar ve silahlarını da aldılar. Sokakta gezen herkesin belinde tabanca vardı. Artık Rumlarla ipler kopmuştu. Niyazi Hamit Lefke' ye geldi. Lefkeşada çatışmalar başladı. Niyazi Hamit ve **Enver** bizlere: "Buradan kaçacağız" dediler. Enver, Niyazi' y tabanca verdi. "Dikkat! bize ateş atarsa yatacaksınız, Rumlar sizi görmesinler. Ateş atarlarsa ~~tu~~ ölmeyeceğiz. Yani ölüme gideceğiz" dediler. Gemikenag'sna giderken ~~gaşanm~~ **içine yattık. Yeşilirmak'a** gidince ayağa kalktık. Eve sağ salim vardık. Yatağın **altında bren (silah) vardı. Yağmuralan'** a gittik. Herkes organize olmuş nöbet beklemekteydi. **Rumlar' ın telefon hattına biz de hat çektik. Konuşmalarını**

dinleyip not alıyorduk, . Biz Rumlar'm telefon konuşmalarım dinliyorduk.

Günde 3-4 saat telefon konuşmalarım dinliyorduk.

Kazım Taçay (49)

Yedidalga

Rumlar 1963'de Lefke'ye girip baskın yaptılar. O dönemlerde silah olmadığı için küreklerle, şişelerle, çappalarla Lefke' de vuruşuk, Rumlar okullara saldırıp bomba attılar. Bütün kadınlar okullara gidip çocuklarını aldılar. Aphç'ta Rum evleri vardı. Rumlar bu saldırı dolayısıyla evlerini terk ettiler. Rum evleri Türklere kaldı. 1963 yıllarında Cengiz Topel' in uçağı düştü. Cengiz Topel' in gözlerini oydular. Türkler onu kurtaramadılar. Bir pilotumuz şehit oldu ve öldüğü yere Cengiz Topel anıtı yaptılar.

Nejla Cemoğlu (44)

Yedtdalga

T.M.T. kampı Kibns' ta Yağmuralan' da kuruldu. Kurucusu, komutam.

Yusuf.nocaidi. Bu>kampı gizli kurdular. Yusuf Hoca benim evimde kalırdı.

Be..11/komutanlara Yemek pişirirdim, günde iki defa ekmek yoğururdum. Aslan komutani da vardı. Onlar tavuk ve yiyecek getirirlerdi. Yemek pişirdikten sonra evden ayrılırdım. Çünkü komutanları görmemi istemezlerdi. Onlar yemeklerini l:füirdikten sonra eve gelir, bütün gece bulaşıkları,yıkardım. Akşam. üzeri askerlerin kıyafetlerini yıkardım. Sabah güneş doğmadan kalkar, kıyafetleri toplardım. Bu iş dokuz ay sürdü. Ben bu teşkilata dokuz ayyardımcıoldum. Dokuz ay sonra köydeki kampı kapattılar. Daha sonra ev ev gezip tüm halkın isimlerini yazdılar. Üç ay Türkiye' deeğnin yapıldı. Teşkilata Kıbrıs~ m dört bir tarafından insanlar gelmişti.

Sultan Kazali (66)

Yedidalga

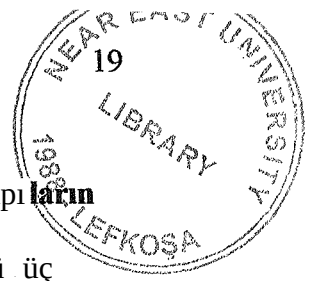
1963 olayları bu Ş. hı, ~jünde L. efkoşada Muhafız Birliği'nde ydim, 1963 hadiselerinden on b~nce Rumlar' < m Lefkoşa' yı işgal etme tatbikatı olmuştu. Hatta Türk elçiliğinin bayrağını alanslardı, Bu hadiselerden sonra askerler izine çıkamıyorlardı. 21 Aralık' ı 22 Aralık' a bağlayan gece şimdiki Kapahçarsı' nm doğu tarafındaki sokakta bir Rum polisinin bir Türk aracını durdurup insanları yoklamak istemesi üzerine hadiseler başladı. Rumlar, Türk polislerinin elinden silahlarını almışlardı. Kendileri tamamen Rum polislerden oluşan devriyeler oluşturdular. Bu hadiseden bir iki gün sonra Rum polisleri Lefkoşa' daki öğrencileri yaraladılar. Bu arada Lefkoşa' da çok şiddetli çarpışmalar oldu. Ölen insanlar için gömülecek yer olmadığından Tekke Bahçesi'ne şehitler gömüldü. Bu arada komutan beni Yeşihrmak'a göreve gönderdi. Lefkoşa' da bir dedikodu yayıldı. Güya Türkiye Yeşihrmak' a silah yolladı. Bölgeye geldiğim zaman Yeşihrmak' ta olaylar başlamıştı. Ben bu hadiselerden sonra doğduğum köydekaldım. Yolların kapanmasıyla birlikte bölgeye ekmek gelmiyordu. Bu esnada Yağmuralanlı Cemil Yusuf'un öncülüğüyle Yeşihrmak, Günebakan, Süleymaniye ve Yağmuralan'da yaşayan insanlardan para toplandı. Dağ yollarından Antroligo köyünden kooperatifin stoğunda bulunan arpa ve buğdayı aldılar. İnsanlar Kara Yusuf'un değirmeni sayesinde açlıktan kurtuldılar. Mart ayında Ömer Sami Coşar bölgeye gelmişti. Ekmek ihtiyaçlarını böyle tedarik ettiklerini görünce dayanamayıp ağlamıştı. " Bu bölge yenilmez " demişti. Bütün bu olaylar sürüp giderken çoban ve çiftçilerin güvenliğini sağlamak için köylerin etrafındaki hakim tepelerde mücahitler nöbet tutmaya başladı, Nöbet yerleri gece Rumların baskınlarına uğruyordu. Çarpışmalar çıkıyordu. Çarpışmalar sırasında Osman adında bir

mücahit de şehit olmuştu. Şubat' m son günlerinde Türkiye' den talebeler geldi. iki, üç **günlük** bir çalışmadan sonra talebeler Erenköy' e gittiler. Onların Erenköy' e çıkmasıyla beraber silah ve cephane getirilmeye başlandı. Gelen silahlar İngiliz piyade tüfeği, tabanca (İngiliz malı), bren (tüfek) ve makinelî tabanca (İngiliz mah) idi. Bu esnada bu işlerle uğraşan arkadaşların girişimiyle merhum Abdurrahman adlı bir kömürcü, kömür torbalarının altında ilk cephaneyi Lefkoşa' ya ulaştırdı. Lefkoşa yollar çok kısa bir süre sonra kapanmaya başladı. Yollar kapandıktan sonra 2500 kişi doktorsuz, hastahanesiz tamamen tabiat şartlarıyla baş başa kaldı. Bölgeye gelen Birleşmiş Milletler. Lefkoşa' dan ulaştırdıkları Kızılay'ın yardımlarıyla geçinmeye başladılar. Yolda iki, üç Rum barikatından geçen bu yardımlar " çuvallan yoklama " adı altında yağmalanıyordu. Bu sıkıntılar devam ederken Mart 1963' te Yağmuratan köyü tahliye edilmişti. Bu köy Süleymaniye' nin 12-13 km kuzeyindeydi. Bu köyün sakinleri Süleymaniye, Günebakan ve Yeşihrmak' a yerleştirildiler. Bu tahliye esnasında Rumların bir araca ateş etmesiyle. Hüsnü Osman'm elinde bomba kalmıştı. Akabinde 1 Nisan günü Süleymaniye' de patates sularken Rumlar tarafından vurulup, şehit oldu. Bu tarihten sonra her gün bilhassa gündüzleri Rumlar ateş atıyorlardı. İnsanlar evlerinden çıkamazlardı. Bu sürtüşmeler devam ederken, Yeşihrmak' tan Erenköy' e ikmal yapılırdı. Bu arada 40' a yakın talebe Erenköy' den Yeşihrmak' a sevkedddi,

Nurettin Onursal (60)

Yedidalga

1964 YILINA AİT ANILAR

1964 yılında Mart ayında köye tahliye emri geldi. Evlerimizin kapılarını kilitleyip taksiler ve otobüslerle birlikte köyümüzü terk ettik. Köyümüzü üç günde boşalttık. Askerlerle birlikte kaçtık. Günebakan' a geldik. Bütün köy dağıldı. Kimisi Süleymaniye' ye gitti. Bir çoğuna baraka yaptılar, çadır verdiler. Teyzemin iki göz evi vardı. Biz orada kalırdık. Köydeki erkekler mücahitti. 1964 yılının Mart ayında bizi santral nöbetine aldılar. Bütün mevzilere hat çektiler. Santral kurdular. Türkiye' den 50 tane öğrenci geldi. Mevzilerde onlar beklemeye başladılar. Bizleri birinci bölüğe aldılar. Birinci bölüğün suyunu ve erzağını biz taşırdık. Ben, Zihni, Kenan, Faik su ve erzak taşırdık. Sabahleyin kalkar iki eşekle birlikte bütün mevzilere su taşırdık. Mevzilerde küpler vardı. Sulan küplerin içerisine dökerdik. Yemekleri ise eşeklerin yardımıyla köfünlere koyup taşırdık. Daha sonra ise yürüyerek erzakları Kartal' a götürürdük.

Kazım Taçay (49)

Yedidalga

3 Ağustos 1964 yılında ulaşımı sağlamak için Süleymanlye ve Günebakan arasında dozerlerle yeni bir yol açılmıştı. Bu yol Yıldız İbrahim, Halit Mehmet, Kazım Yusuf' un dozerleriyle açılmıştır. Dört köyde yol ulaşımı sağlanmıştır. Bu arada 3 Ağustos' ta Erenköy Bölgesi'ndeki çatışmalar başlamıştır. Hava kuvvetlerinin müdahalesiyle Erenköy Savaşları diye bildiğimiz olaylar oldu. Bu hareket snırlı olmasına rağmen Pirgo Limam'ndaki bir hücumbot ve Gemfkenağ'ndaki bir hücumbot hava kuvvetleri tarafından bombalanmıştır. Bu hareketin en acı olayı Cengiz Topel uçağının Gemikouağ' nm doğusundaki yere düşmesiydi. Bu hadiselerden sonra yapılan ateşkes 25 Ağustos' a kadar sürdü. 25 Ağustos' tan sonra Rum birlikleri Süleymaniye köyünün güneyindeki tepeleri işgal etmeye başladılar. 30 Ağustos' ta bütün bölgeyi abluka altına aldılar. 30 Ağustos 1964' te Süleymaniye köyü boşaltılarak, bütün halk Günebakan köyüne gitti. Oradaki mücahitler Kartaltepe' ye çekildi. Bir Türk subayı bölgeye komutan olarak geldi. Onun emriyle Kartaltepe' de 44 kişilik bir birlikkurduk. Bu subay Erenköy'de savaşan üsteğmen Ali Fikret Hatun' du. Çok çetin bir mücadeleden sonra Yeşilirmak askeri bir bölge oldu ve Ali üsteğmen yüzbaşılığa terfi etti. Bu olaylardan sonra Yeşilirmak'tan geçen Baf yolu Birleşmiş Milletler kontrolünde Rum araçlarına açılmıştır. Bu hadiselerden sonra Türk Bölgesi'ne hiç bir inşaat malzemesi girmiyordu. Bölgede bulunan otobüsler Birleşmiş Milletler nezaretinde haftada bir, iki kez Lefkoşa ve Lefke' ye gidebilirdi. Erenköy' e de haftada bir, iki kez odun gönderiliyordu. Bütün bu olaylar Köfünye olaylarına kadar sürdü. Köfünye olaylarından sonra Yunan ordusu çekildi. Ordunun çekilmesiyle Birleşmiş Milletlerin kontrolundeki yol Rumlara açıldı. Türklere de şahsi araçlarıyla bu

bölgenin dışına çıkmalarına izin verildi. Mücahitlerse bölgeden dışarı çıkamazlardı~ Bu arada Lefke' den bölgeye gelen Dr. İzzet Bey ve yardımcıları Rum askerlerince ezgi denilecek şekilde yoklandılar,- Bölge komutanları her yıl değişmeye başladı.

Nurettin Onursal (60)

Yedidalga

1964' te 5-6 kişi geyik avına gittiler. Avda EOKA'cılarla buluştular ve **çarpiştılar**. Ava giden Türkler 2-3 tane EOKA'cıyı öldürdüler. EOKA'cılar **muhası** kesip, İngilizleri öldürürlerdi. Köyde hep korku içerisindeydik. Hiç bir **yere** gidemezdik. Bu olaylar 63-64' e kadar sürdü.

Sultan Kazal! (66)

Yedidalga

1965 YILINA AİT ANILAR

16 Mart 1965'i şimdiki gibi hatırlıyorum. Bu tarihten sonra ben ve diğer
muş gidemedik. 11 sene köyümüz olan Bağlıköy'de esir kaldık. Ben,
altı sene sonra geceleyin Lefke' ye silah almaya gittim. Esir olduğumuz yıllarda
sadece hasta olduğumuzda köyümüzden çıkabilirdik. Barış Gücü nezaretinde
köyümüzden çıkabilirdik.

NevzatÖzkara (64)

Yedidalga

5 Nisan 1965' te bölgenin stratejik durumu itibariyle bölgeye Yüzbaşı

Nurettin Erce ve Astsubay Başçavuş Süreyya Özdoğan atandı. Bu esnada

Yüzbaşı Erce tüm mücahitler esaslı bir eğitime tabi tutuldu. Köyde 580' e

Yüzbaşı Erce mücahit yardı. Bölge sancak oldu. Sırasıyla komutanlarımız değişmişti.

Yüzbaşı Erce ta günlük hayatın devamı için elle dönen yağ değirmenleri hayata

Yüzbaşı Erce Tütülekildi. Kireç ocağı kuruldu. Yörüköy' e göçmen evleri yapıldı.

Yüzbaşı Erce tepelere beton mevziler yapıldı. Bu mevziler 1974'teki savaşa

Yüzbaşı Erce talimamıza yardımcı oldu. Bölgede elektririk yoktu. Rumlar elektrik hattının

Yüzbaşı Erce tan neçmesine razı olmuyorlardı. Fakat Limlidi adı altında elektrik

Yüzbaşı Erce nin geçmesini kabul ettiler. Bu olay çok çetin kavgalara yol açtı.

Yüzbaşı Erce a 1973 yılında elektrik geldi.

Nurettin Onursal (60)

Yedidalga

;Mr::it;7 lnMr::7 no:-r::7 r:A ?M_{nc;1...m-7} n t e1M_{FR} n
C:J llt 1JJUVtv .8i tv 1!UVu /Jutu rJJtb~.b

68.69 ders yılında bizi Lefkoşa'daki okullara gönderdiler. Hiç kimseyi terhis etmediler. Beş kişiyi Boğaz Saneak'ua yolladılar. Gece destek bölüğüne sabah askeri otobüsle okula giderdik. Öğleden sonra, akşam nöbet tutardık; sabah okula giderdik. Bekarlar ayn, evliler ayrı maaş alırlardı. İki sene böyle geçti.

Kazım Taçay (49)

Yedidalga

ftt!F::JC7fZrft:17 no: ft.J. r:1oonc:llr!n (fri)llfiRtl
:03!J1!J tuUJtv ,8,i t~ ll:l.livu ull!M (J/,{ 3(sviJJ

1970 yılında liseyi bitirdim. Yeşihrmak Sancak'ma gitmek istiyordum.

Köye gittim. Yeşfhrmak sancağına gitmek için dilekçe yaptım. Bölük komutam

dilekçemi kabul etmedi. Nurettin bana yardım etti. Bölük komutanım ikna etti.

Yeşfhrmak sancağına tayinim çıktı. Bizim destek komutam Türkiyeliydi.

Barbaros adlı atın sahibiydi. Bütün eşyalarımı ambarcıya teslim ettim.

Komutan "içtima" dedi. "Sen de sıraya gir" dedi. Veda töreni yaptılar. Tayin

emrinin çıktığım söylediler. Törenden sonra Yeşilırmak' a gittim. Sal>alı sabah

sancağa gittim. Beni Zafer Tepesi' ne yolladılar. Bir sene boyunca askerliğimi

bu tepede yaptım. Ondan sonra okumak için Türkiye' ye gittim.

Kazım Taçay (49)

Yedidalga

Bizler Kmlay'm yardımıyla geçiniyorduk. Mücahitlik yapamayan ihtiyarlar da 'Kızılay' dan yardım alıyorlardı. Bizlere ayda 5-10 şilin verirlerdi. 11 sene kademeli komutanlık yaptım. 70' e kadar bölük komutanıydım. 70' ten sonra iki yıldızlı komutan geldi. Üsteğmendi. Benim görevim takım komutanlığına düştü.

Ferhat Cemoğlu (67)

Yedidalga

1074 YILINIA

[JJIV[A_1 / .w. gr g.w.i iYh/d M.7 7,50(ô/J

Haziran' ın başında Kıbrıs' a geldim. 20 Temmuz' da nişan oldum. 15' inde darbe oldu, Ben yine cepheye gittim. I. Harekat' ta Kartal' daydım. II. Harekat' ta Koca Tepe' deydim. Hep birlikte çatıştık, öldürdük, öldürüldük.

Üç arkadaş otobüse bindik. Otobüste bir de Rum kadını vardı. Onunla Rumca konuştum. Rum kadın: "Benim oğlum da Karpaz' da askerdir." Ben de kadına: "Benaskerdeğilim. Ben talebeyim." Rum kadın da: "Bizimkilere 1.5 lira verirler. Size 8-10 lira verirler. Oğlum ben Lefkoşa' ya gideceğim. Ordan da Erenköy' e gideceğim. Siz iki de bir evinize gelirsiniz" demişti. Yine ben: "biz öğrenciyik" dedim.

Lokmacı barikatından Rum tarafına geçerdik. Meyhaneye giderdik. Rumlar Türk tarafına geçmezlerdi. Makarios araba ile Batıda' ki köylerden geçecekti. Ben de izinliydim. Yolda kesinlikle asker olmayacaktı diye talimat verildi. Alarm verildi. Benim hiç bir şeyden haberim yoktu. Sabahleyin üniformalarımı giydim, yolda yürüyordum. Enver Niyazi inzibatti. Niyazi, Mı.ıl<aios'a eskortluk yapardı. Bana: "Rumlar gelir!.Kaç" dedi. Çünkü üniformalıyd.ın.ve elimde de piyad~ yı.ırcJiel\feş~fı.ıgı.ıçının altına yattım. 4-5 siyah Mercedesgeçti.111iın 3.yağım\titr~d.i.iJ..13.lıçeleriğinden.geçtim. Ben cepheye çıktığım zaman~(piyijcJ~ l>end.~Jl ın;undu.

Kazım Taçay (49)

Yedidalga

Okullar tatil olduğu zaman Esentepe' ye tatile giderdik. Makarios' a suikast yapıldığım öğrendik. Baf köylerinden biri olan Aynikola' daydık. Aynikola' nın etrafında hep Rum köyleri vardı. Akşam üstü olaylar başladı Rumlar köyümüze saldırdı. Köyümüzün gençleri Rumlara direndi. Fakat silahlarımız olmadığı için köyümüz teslim oldu. Babam beni ve dört kardeşimi alıp bahçelere sakladı. Daha sonra mağaraya saklandık. Köylüyü esir aldılar. Bizde teslim olmak zorunda kaldık ve Rumlarda esir kaldık. Rumlar gece yansı kapımızı çalarlardı. Tüp gaz, ekmek v.s isterlerdi. Her gece korkuyla uyurduk. Ha şimdi çalacaklar kapımızı ha biraz sonra. Köyümüzde girdikleri evleri yaktılar, yıktılar. 4-5 kişiyi yataklarında uyurken öldürdüler.

Üniversiteye gidecek olan gençler kurtarılmış olan bölgeye geçeceklerdi. Ben ve üç arkadaşımı Birleşmiş Milletler Türk Bölgesi'ne getirdiler. Bir hafta sonra babam Türk bölgesine geçmek için müracaat etti. Türk tarafına geçerken babam ve jki İngiliz şehit oldu. Sonuç olarak hem m~ımızdan hem canımızdan olduk.

Özen Dostoğlu (45)

Yedlidalga

Savaş yıllarında Lefke'deydim. Ben iki çocuğumla Lefke'deydim, Eşimle diğer çocuklarım Esentepe'de idiler. Bu olaylar çıkınca Rumlar saldırıya geçti. Hepimiz bahçelere saklanmışık, Biz Türk askerinin gelmediğini zannettik. Fakat gelen askerler Rum askerleriydiler. Ateş atmaya başladılar. Hepimizi bahçelerden topladılar. Bütün erkeklerimizi esir aldılar. Üstlerini ağaç yapraklarıyla örtüp göturdüler. Bizi büyük bir odanın içerisine aldılar. Bizi öldüreceklerini düşündük. Ateş atarlardı. Çok korktuk. Daha sonra bizi bıraktılar ve evlerimize geldik. Bazılarını öldürdüler. Bizim mahallede bir şey yapmadılar. Ölen de oldu. Rum askerleri bize söverlerdi. Günlerce bahçelerde saklandık. Kurtulduktan sonra mehmeteikler geldi. Onların gelişine çok sevindik. Hepimiz> mehmetçiği karşıladık.

Türkler, Rum askerler geçmesin diye bomba koymuşlardı. Birleşmiş Milletlerle birlikte gelen kocam, çocuklarım ve bir çok insan vardı. Bombanın patlamasıyla kocam ve iki İngiliz yaralandı. Haberi alınca çok korktum. Çocuklarımda yaralanmıştı. Onları Letk Hastahanesine yatırdılar. Babalarını A. v. ratır (Rum tarafında.) Jiliş (W. anışiç. n. ttgijtiirdiil~rt Ölüm... haberini aldık. Çok üzülüldük. Jli. t. f. f. t. yapacak lı. jçür **şey yoktu.**

Nihal Ömer(77)

Yedidafga

1974' te savaş çıktı. Rumlar bize silahlarla, bombalarla saldırdılar. Her yere bombalar, mermiler düşerdi. Ben babama yemek götürürken bir tane mermi kulağımdan, bir tane de bacağımdan geçti. Kurtulmak için argın içine atladım. Biç kafamı kaldırmadan sürüne sürüne gittim. Yağmur yağar gibi kurşunyağardı. Apbç'a gittim. Aplıç'ta hayvanları sağardık. Türkler teslim olmuştu. Çok korktuk. Koşturarak Eski Karadağ'a gittik. Kadınların hepsi bir odada yatmaktaydılar; Onlara teslim olduğumu söyledim bana inanmadılar. "Yalan söylen" dediler. Adamlar silahlarını bahçelere saklamaya başladılar çünkü Rumlar baskın yapmak üzereydiler. İstiklal İlkokulu'na doğru koşturmaya başladık. Kadınlar, çocuklar, adamlar. Hepimiz evlerimizden kaçtık. Ondan sonra bizi kahvehaneye topladılar. Herkesin anonsla kahvehaneye çağırıldılar. İngiliz askerleri araya girdi. Rumlardan bize hiçbir şey yapmayacaklarına dair söz vermelerini istediler. Ciplerle içeri girdiler. Herkesi teslim aldılar. "Size hiçbir şey yapmayacağız" dediler. Mağaralara ateş attılar. Birilerinin olup olmadığını öğrenmek istiyorlardı. Herkese yiyecek verdiler. "Barış" diye ilanı ettiler. Herkes evine dağıldı. Onfün. Sonra hepimizi tekrar topladılar. Erkekleri içine aldılar. Onları (sır) liampını götürdüler. Bizim için kuyu kazdılar. Şiroları k. jıyı. Dliazc: lıdır. Jizleri canlı canlı gömmeye çalıştılar. Sonumuzun geldiğini düşün. Jji. lıı. Jua. edelim ki Türk askerleri Lefke' ye giriş yaptılar. Tanklarla, ciplerle JS~fke'ye giriş yaptılar. Rumlar, Türkaskerinin geldiğini fark ettikleri zaman Lefke'yi terk ettiler. Türk askeri gelip bizi kurtardı. A.sker\er sab.a-yage\di\er. Onlara su ve -yemek verdim. Rumların kafalarını, kulaklarını kestiler. Bir Türk askerine annesi: "On tane Rum kulağı kesmezsen sütümü sana helal etmeyeceğim" dedi. Askerler komandoydu.

Pantolonlan hep kanlıydı. Bize dediler ki: "Tanklarla içeriye giren insanlar Rum mu?". Çünkü bazı yerlerde Rumlar, Türk bayrağı çekip İnsanları kandıyorlardı~ Buyüzden Türk askerlerini görünce korkup saklandık. Önce içeriyeDilliroAhmetgirdi. Onu görünce sevindik. Çünkü kurtulmuştuk. Askerler Lefke'deki dağlara yerleştiler.

Nejla Cemoğlu (44)

Yedidalga

15 Ağustos 1974' te oğlumu kahvede ayağından vurdular. Beni kahveye kilitlediler. Ertesi gün esir düştüm. Şahbaz Dayı, Atilla, Kemal, Hasan (kardeşim), Nejat (kardeşim) hepimizi esir aldılar. Bizi götürmek için Land-Rover' in içine koydular. Gemikonağı'nda şoförler değişti. Şoförü madenden tanıyordum. Bizi öldüreceklerdi. Konuşmalarım. duydum. Arkadaşlar bana ne konuştuklarım. sorduklarında onlara elimle bizi kesecekler işareti yaptım. Bir kaç gün önce Çambköy'de Land-Rever'mi içinde Rumları vurmuşlardı. Rumların vurdukları yerde bizi de öldüreceklerdi. Çambköy' e gittik. Çamlıköy'de ikikişidabavardı. Çambköy'den Limasol'a götüreceklerdi. Yetmiş otobüs dolusu esir geldi. Esirler ağlıyordu. Bir Rum'un yanma gittim. Askere} "bizi öldürecekler mi?" diye sordum. Bizi Leymosun'a götüreceklerini söylediler. Hepimiz otobüse bindirdiler. Kurtulacağımıza inamıyorduk. Evrihu Köyü'ne giderken uçuşak bomba attı. Ortalık, her taraf sallandı. Leymosun kamplarına sürttü, dövüne dövüne gittik. Rumlar bize "Türk kam içeceğiz, ciğerlerinizi yeyeceğiz" dediler. Sözlerine dayanamayıp onlara sövdüm. Ni... İla, İla, ~ Kampf & Run, polisler ~ Ve askerler, Rum askerlerle, Rum polisler birbirlerine girdiler. İlle de bizi vuracaklar. Saham.n içerisini şiirolarla kazdılar. Çukurların içerisine koyup bizi öldüreceklerdi. Rum polis izin vermedi. 184 kişiydi! } "İla, polisler! bizi öldürmelerine engel oldu. Çünkü onun oğlu da Türkiye' de esirdi { Bizi dövüyorlardı ~ Her odada 54 kişi vardı. Yerde sadece battaniye vardı ~ Redcross (Kızılhaç) bize 5 lira verirdi. Askerler çakıdes satarlardı. Sabah kahvaltısında üç zeytin verirlerdi. Sonra iki zeytin vermeye başladılar. Leymosun esirlere hammları yemek getirirdi. Bol bol kağıt oynardık.

Hasan Hilmi'ye bir Rum kızdı.Bayram günüydü.Kıyafetlerimize kirlerden ismimizi yazardık. Aylarca yıkanmadık. Hasan Hilmi kaçmaya çalışırken kulaklarından vuruldu. Rumları dövdü. Kampa beş tane daha asker geldi. Bizi ölmeyecek kadar döverlerdi. Hasan Hilmi odaya geldiği zaman pat diye düştü.Ağzından kan geldi. Odakanla doldu. O gün de Dr. Nazım kamptaydı;Dr;Nazım stajerd], - Hilmi'yi alıp doktora götürdük. Bizim paramıza çok ihtiyaçları vardı.Kantinden 7 up almamı istediler.~~Çünkü u~~ 7 up kam durdurur. Sırada üç kişi vardı. Kantinin dışında tel vardı. Tel alçaktı. Rum bekleyenlerden bir tanesine "çık be dışarı" dedi. Arkadaşım sıradan çıktı.Ona çivili.tahtayla 3-4 defa vurdu. Rum asker bekleyen adamın bakışlarına sinir olmuştu.

Bir kaç kişi geçtikten sonra bir asker ona baktığı için onu dövdü. Bizi çok döverlerdi.Özellikle odadan izinsiz çıktığımız zaman daha da fazla döverlerdi.Herkes bir miktar para verirdi. O paraybı çörekve zeytin alıp **paylaşırdık.Esirlere 1500 kişiydi ve 10 tane de tuvalet vardı. Biz bodrum katında kalırdık. Gatto diye bir Rum vardı. Türkleri döverdi ve öldürürdü.**

Yemeklerimizi alırdı. Sıraya gittim. Telin öteki tarafına geçtim.Rumun elinde barra(çivili tahta) vardı. Bana aç avcunu dedi. Şrak şrak elime vurdu, Ben de annesine sövdüm.Öradan kaçtım.6 gün yüz kişiyi dövdü. Her yerde beni arıyordu. Yanımdan geçenleri in/fasına vuruyordu. İnsanların başlarından kan akıyordu. Geze geze bizim odamıza geldi. Kapının arkasına saklandım ve beni bulamadı. Allah kendisini kör etti. Esir kampında bizi her gün döverlerdi. Bazen Leymosunlular birbirlerini döverlerdi.

Kampta bir radyomuz vardı. Radyoyu bavurinin içine koyardık. Rumlar görmesin diye. Kızıl Haç bize bir mektup getirdi. "Benim babam dedemin köyüne gitti" dedi. Yani ölüme gitti demek istedi. Makarna ve don lastikleri işimize yarardı. Mektubu sigara kağıtlarına yazardık. Donun uçkuruna yazardık. Kadınlar mektuplarını makarnanın içine koyarlardı. Camm bir şeftali çekmişti. Karım bana 5 lira yollasa da alsam derdim. Bize gelen hellimlerin Gatto adlı Rum yemişti. Kampta 110 gün esir kalan olmuştu.

Kötürüm olmamak için kampta dolaşırdık. Zeytin çekirdeğinden tesbih yapardık. Türklere durup dururken dayak atarlardı. Şeftali çekirdeğinin üstüne isim yapardık, yürek yapardık. Yusuf Ceylangüden bu işten çok para kazandım. Yaptıklarımızı çocuklarımıza getirdik.

Ben berberlik de-yapnım. Kamptan çıkacağımız gün teknik arıza var dediler. Üç gün daha esir kaldım. 100 kişi bizden çıkacaktı. Rum askerleri birbirlerini öldürdükleriİÇimRum sivillerle takas yaptılar. Rumlar "Türk komandosuyum" deyip Türkleri kandırırlardı ve öldürürlerdi. Ellerinde Türk bayrağıyla çok insan öldürdüler.

29 Ekim 1974 ' te esir kampından kurtuldum. Bölüm bölüm bizi bırakırlardı. Oda oda çıkarırlardı. En son bizi çıkardılar. Ben askerim. devam ettim. 27 Şubat **1976' da terhis oldum.**

Nevzat Özkara (64)

Yedidalga

Yer Adları Dizini

A

Antroligo, 16

Aplıç, 35

Avratur, 34

Aynikola (Esentepe), 33

B

Baf, 20,23

Bağlıköy, 24

Çamlıköy,37

Çamlıköy, 20

Çamlıköy, 37

E

Erenköy,11,12, 17,20,32

Esentepe, 33,34

Eski Karadağ, 35

Evrihu,37

G

Gemikonağı, 20,37

Günebakan, 9,12,16,17,19,20

İ

İstiklal İlkokulu, 35

İsveç, 11

K

Kapalıçarşı, 16

Karpaz, 32

Kartal, 19,32,14,17,19,20

Kartal Tepe, 20

Kıbrıs, 15,32

Koca Tepe, 32

Tokio Bulvarı, 36

Yeni İskenderiye, 11,14,16,17,19,20

L

Letke, 12,14,20,21,24,34,35

Lefkoşa, 9,16,17,20,27

Leymosun, 37,37

Limasol, 37

Limlidi (Yeşilınnak), 12,25

P

Pirgo Limanı, 20

S

Süleymaniye, 9,1<5, 17,19,20

T

Tekke Bahçesi, 16

Türkiye, 11,15,16,17,19,29,37

Y

Yağmuralan, 7,12,15,16,17

Yedi dalga,

5,6,7,8,9,11, 13, 17, 19,21,22,24,25,27,29,30,32,33,34,36,39

Yeşilırmak, 9, 11, 12, 16, 17,20,25,29

Yörüköy, 25

Z

Zafer Tepesi, 29

Şahıs Adları Dizini

A

Abdurrahman, 17

Ali Fikret Hatun, 20

Astsubay Başçavuş Süreyya Özdoğan, 25

Atill 37

C

Cemil Yusuf, 16

Cengiz Topel, 14,20

D

Dilliro Ahmet, 36

Dr. Fazıl Küçük, 6

Dr. İzzet Bey, 21

Dr. Nazım, 38

E

Enver, 12, 16

Enver Niyazi, 32, 33, 34

Enver Niyazi, 36

F

Faik, 19

Ferhat Cemoğlu, 9, 11, 30

G

Gatto, 38, 39

H

Halil Usta, 6

Halit Dayı, 12

Hasan, 37

Hasan Hilmi, 38

Hüseyin Cambaz, 9

Hüsnü Dayı, 12

Hüsnü Osman, 17

K

KaraYusuf, 16

Kazım Taçay, 5,13,19,27,32

Kazım Yusuf, 20

Kemal, 37

Kenan, 19

L

Lutfi, 12

M

Makarios, 32,33

N

Nejat, 37

Nejla Çamurcu, 14,36

Nevzat Özkara, 6,24,39

Nihal Ömer, 34

Niyazi Hamit, 12

Nurettin Onursal, 8,17,21,25,29

Ö

Özen Dostoğlu, 33

R

Reşat Demir, 7

S

Sultan Kazalı, 15,22

S

Şahbaz Dayı, 37

V

Veli Çavuş,12

y

Yıldız İbrahim, 20

Yusuf Ceylangüden, 39

Yusuf Hoca, 15

Yüzbaşı Nejmettin Erce, 25

z

Zihni, 19